

Sporazum o osnivanju
Zeničke grupe za ekološki dijalog
„Za čist i prosperitetan grad Zenicu i Zeničko-dobojski kanton“
mart 2021. godine

Član 1. Zajednički interes

Svi stakeholderi u grupi za dijalog imaju zajednički interes za poboljšanje okoliša i ekonomskog razvoja u Zenici. Svaka organizacija ima svoju ulogu u osiguravanju zdravog i prosperitetnog životnog okoliša za građane Zenice.

Član 2. Kontekst

Stakeholderi koji osnivaju ovu grupu za dijalog su već dugi niz godina u bliskom kontaktu. Nivoi povjerenja među stakeholderima su u početku bili vrlo niski što je sprečavalo grupu da raspravlja o rješavanju najspornijih pitanja. Te početne interakcije nisu dovele do razjašnjenja u pogledu podataka, mjera, uloga i odgovornosti niti je ostvaren napredak ka uzajamno prihvatljivim rješenjima. Nije bilo uspostavljenih i praćenih procesa u kojima bi se o takvim rješenjima moglo raspravljati i razrađivati ih u ozračju uzajamnog povjerenja, preuzimanja odgovornosti i otvorenosti.

Inicijativu za ovaj dijalog pokrenulo je udruženje EkoForum Zenica tako što su se 2018. godine prijavili na poziv PeaceNexus Fondacije (Švicarska) s ciljem poboljšanja uticaja na okoliš u proizvodnji čelika u Zenici. Na temelju ovog poziva, razvijeno je partnerstvo s ključnim stakeholderima. Ova grupa održala je svoj prvi zajednički sastanak u martu 2019. godine i od tad se održavaju zajednički sastanci. Tokom ovog razdoblja, stakeholderi su uspjeli ojačati povjerenje, ostvariti skroman ali opipljiv napredak u pogledu njihovih zajedničkih ciljeva i povećati redovnu razmjenu informacija. Ovaj Sporazum ima za cilj strukturiranje dijaloškog procesa u narednih 3 do 5 godina, u uvjerenju da će kontinuirani i strukturirani proces doprinijeti postizanju boljih rezultata.

Član 3. Članovi grupe

Grupu čini sljedećih 7 stakeholdera:

- EkoForum Zenica (EF)
- Grad Zenica (GZ)
- ArcelorMittal Zenica (AMZ)
- Institut "Kemal Kapetanović" Univerziteta u Zenici (IKK)
- Komisija za prostorno uređenje, stambeno-komunalnu politiku, infrastrukturu i zaštitu okoline Skupštine Zeničko-dobojskog kantona (KK)
- Federalni hidrometeorološki zavod (FHMZ)
- Federalno ministarstvo okoliša i turizma (FMOIT).

Član 4. Svrha

Svrha ovog Sporazuma je podrška efektivnom funkcionisanju Zeničke grupe za ekološki dijalog kroz dokumentovanje njenih ciljeva i radnji (temeljnih pravila, procesa odlučivanja, unutarnje i vanjske komunikacije).

Član 5. Ciljevi

1. Kontinuirana redovna i otvorena razmjena informacija osnivanjem grupe za dijalog koja ima za cilj da opstane u narednih 3 do 5 godina.
2. Stakeholderi nastavljaju izgrađivati dovoljno uzajamnog povjerenja za poduzimanje zajedničkih javnih istupa/prijedloga za poboljšanje kvalitete okoliša i monitoring kvalitete okoliša (počev od kvalitete zraka), kao i drugih tema od zajedničkog interesa.
3. Pravovremen i ispravan monitoring kvalitete okoliša, uključujući i monitoring od strane institucija, i jačanje kapaciteta Centra za monitoring okoliša pri Institutu "Kemal Kapetanović" (IKK).
4. Pojačane javne konsultacije o ekološkim propisima i strateškim dokumentima, uključujući predstojeće okolišne dozvole AMZ-a.
5. Razgovarati o podacima o monitoringu kvalitete okoliša u Zenici i inicijativama koje je moguće poduzeti kako bi se poboljšao kvalitet okoliša, s inicijalnim fokusom na kvaliteti zraka.
6. Međusobno usaglašene informacije u pogledu zaštite okoliša koje se odnose na Koksaru AMZ-a i informirana razmjena mišljenja o procesu odlučivanja AMZ-a vezano za Koksaru.
7. Zajedničko rješavanje problema i identificiranje rješenja, pri čemu svaki stakeholder preuzima obavezu i provodi aktivnosti u okviru svoje nadležnosti.
8. Kvaliteta zraka u Zenici se poboljšava zbog aktivnosti koje poduzimaju stakeholderi.

Poslovnik

Član 6. Dijaloški događaji i upravljanje sastancima

- Svim stakeholderima je cilj da se kolektivno sastaju barem 3 puta/godišnje, kako bi se zadržao tempo rada i proaktivno izbjegli nesporazumi među stakeholderima.
- Bilo koji stakeholder može, u bilo kom trenutku, pokrenuti dijalog o konkretnim temama od interesa za manju grupu stakeholdera.
- Jedan od stakeholdera će predsjedavati svakom dijaloškom događaju, po principu rotacije. Predsjedavajući je odgovoran za:
 - zakazivanje dijaloškog događaja nakon konsultacija sa ostalim stakeholderima
 - traženje od stakeholdera da predlažu teme dijaloga i pripremu nacrtu agende za dijaloški događaj
 - omogućavanje facilitacije dijaloškog događaja; ovo može uključivati angažman vanjskog facilitatora u slučaju zahtjevnijih tema rasprave.
 - ažuriranje liste dogovorenih aktivnosti i liste kontakata sa stakeholderima kako je dogovoreno tokom dijaloškog događaja
 - pripremu, pregled i distribuciju zapisnik dijaloškog događaja.
- Kao facilitator, predsjedavajući osigurava da se čuju stajališta svih stakeholdera, pri tom također osiguravajući da se predviđene teme obrade u okviru raspoloživog vremena. Facilitatori pomažu osigurati da nema nesporazuma i jasno formulišu svaku odluku ili usaglašenu aktivnost kako bi se izbjegli nesporazumi.

- U slučaju neslaganja među stakeholderima, stakeholderi se opredjeljuju za proaktivno rješavanje takve situacije kroz dijaloški proces.
- Predsjedavajući može, u ime grupe, pozvati goste sa relevantnim informacijama i uvidima, uz saglasnost ostalih stakeholdera. Gosti mogu aktivno učestvovati u dijaloškom događaju po dogovoru s predsjedavajućim ali ne učestvuju u donošenju odluka. Pozivi gostima trebaju uključivati obavezu gostiju da poštuju temeljna pravila.
- Na svakom događaju bi se trebalo dogovoriti ko će biti predsjedavajući narednog zajedničkog dijaloškog događaja a moguće je usaglasiti i raspored predsjedavajućih za nekoliko narednih događaja. Obavljanje dužnosti aktuelnog predsjedavajućeg završava usvajanjem zapisnika sa tog dijaloškog događaja.
- Čim je jedan dijaloški događaj završio, predsjedavajući narednog događaja preuzima odgovornost za proaktivno reagiranje u slučaju dijaloških događaja ili izjava stakeholdera koji se dešavaju između dijaloških događaja. Ovaj predsjedavajući odgovoran je za proaktivno predlaganje datuma održavanja dijaloškog događaja kako bi se osigurao kontinuitet dijaloga.
- Stakeholderi pristaju da proaktivno odgovaraju na zahtjeve predsjedavajućeg i redovno i aktivno učestvuju u dijaloškim događajima.

Član 7. Odlučivanje

- Grupne odluke donose se konsenzusom svih stakeholdera. Stakeholderi imaju mogućnost da se uzdrže od odlučivanja; oni se mogu izjasniti da ne podržavaju datu odluku ali da ne žele spriječiti ostale stakeholdere da tu odluku donesu.
- U slučaju da stakeholder nije u mogućnosti da učestvuje u zajedničkom događaju, svoje slaganje ili neslaganje sa datom odlukom može izraziti putem e-pošte. Odluke se mogu predlagati po principu "nema prigovora" po kojem se predložena odluka usvaja ukoliko se na istu ne dobiju prigovori unutar utvrđenog vremenskog okvira. Minimalni rok za primanje prigovora je jedna sedmica.

Član 8. Temeljna pravila

- Povjerljivost: sve informacije razmatrane u dijalogu ostaju u dijalogu osim ako se grupa ne usaglasila da ih objavi izvan grupe
- Posvećenost iskrenoj komunikaciji
- Briga o praktičnim pitanjima: adekvatne pauze za kafu i produktivan prostor za sastanke
- Preuzimanje kolektivne odgovornosti za donesene odluke
- Uloga facilitatora: preuzimanje aktivne uloge kako bi grupa ostala na pravom putu
- Održati svijest da svi imaju ograničenja
- Perspektive: grupama je kratkoročni cilj jačanje povjerenja i razmjena informacija a dugoročni cilj čist zrak i održiva industrija
- Pridržavanje vremenskih rokova: počinjemo i završavamo u dogovoreno vrijeme
- *Opredijeljenost za maksimalnu transparentnost u pogledu podataka, postupaka i radnji povezanih s dijalogom (predloženo)*
- Ova temeljna pravila moguće je preispitivati međusobnim dogovorom stakeholdera

Član 9. Izjave za javnost

- Svi stakeholderi moraju biti saglasni sa zajedničkim izjavama za javnost kako je navedeno u članu 5. Nakon što ih usaglase, zajedničke izjave za javnost dijele svi stakeholderi koristeći svoje kanale komunikacije.
- Vežano za **izjave za javnost** pojedinačnih stakeholdera:
 - Stakeholderi će jedni drugima unaprijed dostavljati obavijesti, i to 24 sata ranije (u hitnim slučajevima) ili 72 sata ranije (u manje hitnim slučajevima) o svakom planiranom javnom saopštenju *koje se tiče ostalih članova grupe* i dati im priliku da daju svoj komentar na to saopštenje prije nego što ono bude objavljeno.
 - EF uključuje stav AMZ-a ili drugih stakeholdera, ako je izvodivo i ako to traže drugi stakeholderi:
 - npr. u interesu jasnoće i ravnoteže, ako neki stakeholder ima drugačije mišljenje o nekom pitanju, to uvijek treba napomenuti u izjavi za javnost.
 - Izjava o stajalištu drugih stakeholdera koju dostavlja dotični stakeholder.
 - Izjava o odricanju od odgovornosti koju daje EF za izvještaje koji se dostavljaju medijima (npr. kvaliteta istraživanja i veličina uzorka).

Član 10. Transparentnost

- Tekst ovog Sporazuma je javan.
- Svi interni dokumenti koji se odnose na grupu bit će povjerljivi osim ako se stakeholderi ne dogovore drugačije.
- Sve informacije podijeljene u dijalogu ostaju u dijalogu osim ako se grupa ne dogovori da ih obznani u izjavi za javnost ili se izričito dogovori o tome koje informacije se mogu obznaniti ostalim članovima osoblja stakeholdera (npr. bilješke sa sastanka)

Član 11. Izmjene

- Ovaj Sporazum može se mijenjati uzajamnim dogovorom stakeholdera, uključujući i dodavanje novih stakeholdera.
- Stakeholderi se mogu povući iz ovog Sporazuma u bilo kom trenutku slanjem dopisa svim ostalim stakeholderima s obrazloženjem svoje odluke.